

Goed en kwaad

Filosoferen met kinderen met sprookjes

© Fabien van der Ham | www.filosovaardig.nl

Leuk dat je wilt gaan filosoferen met je kinderen of klas. Filosoferen is niet moeilijk, het is hooguit even wennen want als volwassene mag je nu eens niet je mening geven. Het gaat om het denken van de kinderen en om hun antwoorden. Het enige wat jij als begeleider mag doen, is vragen stellen en beurten geven. Het zal beslist mooie gesprekken opleveren, die soms kort en soms lang duren.

Het is wel belangrijk dat de kinderen steeds argumenten geven bij hun antwoorden. Dit kun je stimuleren met doorvraagvragen als:

- Hoe weet je dat?
- Wie bepaalt dat?
- Zou het ook anders kunnen zitten?
- Is dat altijd zo?
- Kun je een voorbeeld geven?
- Bestaat daar een regel voor?

Lees eventueel ter voorbereiding eerst de gratis mini-cursus filosoferen met kinderen op www.filosovaardig.nl.

Thema

Sprookjes gaan over de tegenstelling tussen goed en kwaad. Het is soms moeilijk om te bepalen wat goed of slecht is. Zeker voor kinderen. Hun morele ontwikkeling is nog in volle gang. Deze denkoefening met sprookjesfiguren kan kinderen helpen hun ideeën over goed en kwaad aan te scherpen.

Kort samengevat

In deze denkoefening laat je kinderen hoofdpersonen uit bekende sprookjes indelen in de categorieën goed en slecht. Deze werkvorm heet Welles-Nietes. Steeds moeten de kinderen uitleggen waarom ze vinden dat die persoon in die categorie thuis hoort (verdere uitleg onder het kopje Welles-Nietes). Zo komen er vanzelf allerlei aspecten van goed en kwaad voorbij. Dat levert soms interessante invalshoeken op.

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

Vorbereiding

Print de kaartjes met sprookjesfiguren en de sorteerkarten en knip ze uit. Speel daarmee Welles-Nietes. Vraag steeds goed door. Daarvoor kun je de gratis doorvraagkaartjes gebruiken. Deze kun je downloaden op de ledenpagina van Filosovaardig.

Welles-Nietes

Bij het spel Welles-Nietes deel je kaartjes, woorden, plaatjes of voorwerpen in twee categorieën in. In dit geval kaartjes met daarop sprookjesfiguren. Leg de kaartjes met de tekst 'goed' en 'slecht' in het midden van de kring. Geef dan een van de kaartjes aan een kind. Het kind mag het kaartje voorlezen en dan beslissen in welke categorie deze volgens hem hoort. Hier moet hij een uitleg bij geven. Laat de kinderen steeds beslissen, ook als je het er niet mee eens ben. Vraag regelmatig of een van de kinderen een plaatje wil verplaatsen naar een andere categorie. Uiteraard mag dit alleen als je er een reden bij geeft.

De kaartjes mogen nooit in het midden gelegd worden! Juist de scherpstelling zet je echt aan het denken.

Kinderen aan het woord

"Ik vind niet dat de moeder van de zeven geitjes slecht is. Moeders moeten toch ook werken of dingen doen. Soms moeten je kinderen even alleen zijn."

"Sneeuwwitje is helemaal niet zo goed, want ze drong zomaar iemands huis in."

"Die dwergen maken misbruik van Sneeuwwitje. Het lijkt wel aardig dat ze daar mag blijven, maar ze gebruiken haar gewoon als sloof, net als de stiefmoeder van Assepoester."

"Die prinses op de erwt is toch gewoon een zeur. Je wilt toch een leuk meisje voor je zoon. Wat maakt het uit of ze wel of geen prinses is. Die moeder vind ik maar slecht."

"Het is voor die stiefzussen ook wel gek om er ineens een zus bij te hebben."

"Toen ik klein was, moest ik heel erg huilen om het jonge eendje. Dat kwam omdat ik toen zelf gepest werd."

"Als Grietje dat niet gedaan had, was haar broertje nu dood."

De zeven dwergen uit Sneeuwitje.

Sprookje van Grimm over het sneeuwitte meisje op wier schoonheid haar boze stiefmoeder jaloers is. Ze wil haar laten ombrengen, maar een jager spaart haar en Sneeuwitje komt bij de zeven dwergen. Die nemen haar in huis. Sneeuwitje doet vanaf dan het huishouden. (Bron: beleven.org)

De schoonmoeder van de prinses op de erwt.

In dit kortste Andersen sprookje stelt de moeder van een prins de mogelijke bruid op de proef. Een gedroogde erwt onder een stapel matrassen levert het bewijs: het meisje is misschien wel een beetje verwaand, maar wel van koninklijke bloede! (Bron: beleven.org)

De eenden uit de eendenvijver waar het lelijke jonge eendje woont.

Een sprookje van Hans Christian Andersen. Uit een lelijk ei wordt een kuiken geboren dat er ook heel anders uitziet. De hele eendenvijver keert zich tegen het lelijke eendje en verstoot het. Het eendje verlaat de vijver en komt er na winterse ontberingen achter dat hij niet lelijk is, maar

De stiefzussen van Assepoester.

Een sprookje over de onrechtvaardige behandeling van een stiefkind. Een meisje wordt door haar stiefzussen en stiefmoeder gebruikt als sloof in het huis. Als er een dansavond is in het paleis van de koning heeft zij maar een wens: daar ook naar toe te mogen gaan. Deze wens wordt met toverkracht vervuld. De betovering werkt echter maar een bepaalde tijd. Als een knappe prins verliefd op haar wordt en het meisje zoekt, is zij verdwenen. Alleen een gouden schoentje rest nog en de prins gaat haar zoeken. (Bron: beleven.org)

De wolf die Roodkapje opeet.

Een van de bekendste sprookjes van de gebroeders Grimm. Een meisje wordt verleid door een wolf om bloemen te gaan plukken. Ondertussen vreet hij de grootmoeder op en even later ook het meisje. Een jager redt hen beiden. (Bron: beleven.org)

De moeder van de zeven geitjes die haar geitjes alleen thuis laat.

Sprookje van Grimm over een hongerige wolf. Moeder geit waarschuwt haar kinderen om voorzichtig te zijn als zij weg is. De kinderen doen wat ze vraagt, maar kunnen niet op tegen de sluwheid van een hongerige wolf. (Bron: beleven.org)

De vader die Klein Duimpje in het bos achterlaat.

Een arme houthakker laat zijn zeven kinderen achter in het bos, omdat het gezin geen eten heeft. De kinderen komen bij het huis van een reus. Klein Duimpje redt zijn broers en steelt de zevenmijlslaarzen van de reus. Als hij het goud van de reus heeft meegenomen, gaat hij ook naar huis, waar hij vol vreugde wordt ontvangen. (Bron: beleven.org)

Grietje die de heks in de oven duwt.

Een arme houthakker heeft geen geld meer om zijn kinderen Hans en Grietje te onderhouden. De stiefmoeder stelt voor ze in het bos achter te laten. Hans en Grietje komen bij een pannenkoekenhuisje en snoepen ervan. Er blijkt een boze heks te wonen, die Hans opsluit om hem vet te mesten en op te eten. Grietje moet helpen in de huishouding. Wanneer ze de oven moet aanmaken waar haar broertje in gebraden zal worden, lukt het haar de heks zelf in de oven te duwen. Ze vinden parels en edelstenen in het huisje en gaan volbeladen weer op weg naar huis. (Bron: beleven.org)

Goed

Slecht

